

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szerda, 1908. szeptember 30.

201. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 22)
Via dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.

Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petít sorja 40 fillér.

Fiume a választói reformban.

A „Népszava“ leleplezése révén időelőtt napvilágra kerültek az új választási reform alapját képező statisztikai adatok. Ezek közül bennünket fiumeieket első sorban a kikötővárosunkra vonatkozó számok érdekelnek. Bár az adatok felvétele 1904-ben történt és az azóta letelt négy évben az arányok bizonyára újabb változást szenvedtek a magyarság javára, mégis érdekes bepillantást nyerünk a közölt számokból is a fiumei képviselőválasztások jövő kialakulásába.

Eszerint a kormánynak a pluralitásra alapított reformja alapján a 3 szavazattal bírók száma Fiumében 1088 lenne, kik közül 31,2% magyar, 14% horvát, 0,4% szerb, 3,8% német és 50,6% olasz meg egyéb nemzetiségű választó volna.

A két szavazattal felruházandó egyének száma Fiumében 2021 volna és pedig százalékos eloszlásban 25,8% magyar, 31,8% horvát, 0,3% szerb, 3,7% német és 38,4% olasz meg egyéb.

Az egy szavazattal bírók száma 1493 volna és pedig 15,4% magyar, 36,4% horvát, 0,2% szerb, 2,3% német és 45,4% olasz meg egyéb.

Az analfabéta szavazók száma 765-öt tesz ki s ezek közül 1,4% a magyar, 62,4% a horvát, 0,1 a német és 36% az olasz szavazat.

Összesen 8876 szavazó volna Fiumében, még pedig százalékos eloszlásban 25,8% magyar, 26,3% horvát, 0,3% szerb, 3,5% német és 44,1% olasz meg egyéb választó.

A statisztika, sajnos nem mutatja ki külön az olaszokat és külön az egyéb fel nem sorolt nemzetiségeket, de a fent közölt számokból átlagosan két százalékot kell mindenütt a statisztikában külön ki nem mutatott nemzetiségek és a külföldről ideszármazott; magyar honosítást szerzett választók részére leszámítani.

Munkásszavazatok az első csoportban (— hármas szavazójog —) nem volnának. A kettős szavazatnak 62,2 százaléka, az egyszavazatnak 69,1 százaléka és az analfabéták 18,5 százaléka esik a munkásszavazatokra. Valamennyi 8876 választó közül 40,1 százalék a volna munkás.

A mi különösen a fiumei magyarság érdekeit és hozzászólását a tervezett plurális választójoghoz illeti, azt ma az idő rövidsége miatt nem fejthetjük ki. De igyekezni fogunk az idevonatkozó statisztikai adatok beszerzésével e reánk nézve fontos kérdésbe alaposan bevilágítani és szívesen vesszük e tekintetben a közönség hozzászólását is.

— A kormány terve az osztrák-magyar bankkal. Egy nagyteknélyű politikus, aki igen közel áll a mostani kormányhoz, fővárosi tudósítónk előtt a következőképpen nyilatkozott az osztrák-magyar bank privilégiumának megújításáról:

— A bankkérdést már az idő rövidségénél fogva sem lehet azonnal megoldani. Egyelőre megelégednénk azoknak az alapelveknek a megállapításával, amelyek szerint aztán a

kérdés megoldását később végrehajthatják. A mostani terv szerint a közös bank lényegében fennmarad azzal, hogy Ausztriában megtartják a mostani „Osztrák-Magyar Bank“ elnevezést, Magyarországon pedig Magyar-Osztrák Bank lesz az új címe. Ausztriában is, nálunk is különálló bankkormányzóság lesz, még pedig oly módon, hogy az osztrák bankkormányzóság intézőségébe két magyar embert, viszont nálunk két osztrák embert választanak. Az osztrák igazgatóságba a mostani alkotmány párt két bizalmi emberét fogják kiküldeni, míg a magyar kormányzóság a függetlenségi párt tagjai közül fog kikerülni. (Természetesen, nálunk minden csak személyi és pártkérdés. — A szerk.) A mostani pénznemek helyett Magyarországon csak magyar pénznemeket fognak kiadni, míg Ausztriában az osztrák nyelviszonyoknak megfelelő pénznemek kerülnek majd kiadásra, amelyeknek értéke azonban teljesen egyenlő lesz. Egyebekben a közös bank változatlanul fennmarad.

A vasutas szövetség gyűlése.

A magyar szent korona országainak vasutas szövetsége vasárnap tartotta meg évnegyedes központi vezetési gyűlését a keleti pályaudvar tanácstermében.

A gyűlésen Batthyányi Tivadar gróf elnököl s résztvett a központi tisztikaron és választmányon kívül a szövetség 56 kerületének képviselője, míg a felügyelő hatóság nevében Rácskai Gyula főfelügyelő jelent meg. Batthyány Tivadar gróf elnöki megnyitójában ismertette azokat a fontosabb mozzanatokat, melyek a szövetség életében a legutóbbi gyűlés óta előfordultak. Megemlékezett többek között arról, hogy a szövetség új alapszabályai még nem nyerték meg a végleges jóváhagyást, ami azonban remélhetőleg már nem soká késik.

A beadott emlékiratokkal igen sok, a vasutasok összességére és egyes kategóriára nagyon fontos kérdés vár megoldásra, ami azonban ha nem következnek be, úgy a szövetségnek módjában áll majd az országgyűléshez fordulni orvoslás végett. Megemlékezett az elnök arról a támadásról is, mely nemrég a vasutasokat s különösen azok szövetségeit egy napilapban megjelent cikkel kapcsolatban érte. E cikk érthető izgatottságot keltett a vasutasok összességének körében, mert azzal vádolta őket, hogy a szolgálatban hanyagok, úgy aposztrofálták szövetségeiket, mintha ezek a fegyelmetlenség szitói volnának s végső konklúzió gyanánt állította oda az utóbbi gyakran előforduló vasúti baleseteket. E támadások ellen kötelességének tartotta, mint a vasutasok legnagyobb szövetségének elnöke ugyanazon napilap hasábjain állást foglalni, de kötelessége itt az elnöki székből is kinyilatkoztatni, hogy e támadás a magyar szent korona országainak vasutas szövetségét legkevésbé sem érthette, mivel az alapelveitől vezéreltetve, minden időben a békés megoldás keresője volt, melytől az izgatásnak még a látszata is legtávolabb állott.

Lorber József titkár terjesztette elő ezután jelentését. Felsorolta mindazon kérelmeket és emlékiratokat, melyeket a szövetség vezetősége az ez évi nagygyűlés határozata folytán kidolgozott, az illetékes helyekhez eljuttatott. Ezek közül kiváló fontosságúak a személyzeti bizottságok felállítására, az érettségizet altiszteknak a tisztképző tanfolyamra való felvételére, a három évet szolgáló díjnyújtására, stb. különböző tárgyú fizetésrendezési kérelemre vonatkozó memorandumok. Jelentette továbbá, hogy a szövetség tagjainak száma a május hónapban tartott népgyűlés óta 346-tal szaporodott.

Osváth István, a központi munkásbizottság elnöke, tette meg jelentését. Ecsetelte azt a hazafias missziót, amit a bizottság a vasúti munkásság körében kifejt, midőn őket a szociáldemokrácia karjai közül a nemzeti alapon álló szövetség számára igyekszik meghódítani. Felemlítette, hogy a kereskedelemügyi miniszter kérelmeire megengedte a műhelymunkások számára a 9 és fél órai munkaidőt, az erre vonatkozó rendelet már meg is jelent már hónapokkal ezelőtt, de sajnosan konstatació, hogy az még a mai napig sincs végrehajtva. Felkérte ezután az összes kerületi elnökségeket, karolják fel a munkásság ügyét, azoknak érdekeit, mivel a munkások révén életerős elemmel fog szaporodni a szövetség.

Barok Ármin a vonatkisérő szakcsoport nevében tette meg előterjesztését.

Krámar Gyula ügyvezető alelnök a megalapítandó Országos Vasutas Hitelbank kérdéséről számolt be. Ez intézet első sorban a szövetség érdekeit lesz hivatva előmozdítani, különösen azért, hogy annak jóléti intézményeit anyagi támogatással a megvalósuláshoz juttassa. Az alapítandó pénztintézet működési körébe fogja vonni a vidéken már működő és jelenleg alakulóban levő kisebb vasutas pénztintézeteket is. A bank részvényeinek jegyzése már is oly mértékben haladt előre, hogy biztos remény van arra, hogy a megalakulásnál az intézet alaptőkéjét emelni fogja. A részvények árát különben az alapítók oly minimális összegben alapították meg, hogy ahhoz meg a legkisebb javadalmazású vasutas is hozzájuthasson. A bank a szövetségtől külön álló pénztintézet lesz ugyan, de az alapítók máris eleve gondoskodnak arról, hogy a szövetség irányító befolyása az intézet vezetésére mindig és feltétlenül biztosítva legyen. Az ügyvezető alelnök előterjesztéseinek hosszabb eszmecsere indult végül a gyűlés hozzájárul ezekhez az előterjesztésekhez.

Ezután a beérkezett indítványok felett hozott a gyűlés határozatokat, a segély iránti kérvények elintézését pedig a központi vezetőség belátására bízta.

Ezzel az ülés véget ért.

Egy nagy amerikai ujságról.

Egy magyar ujságíró megnézte Newyork Herald palotáját és annak berendezését. Négy utcára néző elegáns épület. Hatalmas üvegtáblán keresztül látni a háromemelet magasságu rotációs gépeket, amelyeknél nagyobb nincs a világon. Éjjel egy és fél kettő körül kezdenek el működni a gépkolosszuszok, akkorra készen van a lap: a reggeli első kiadás.

A Newyork Herald palotája előcsarnokában van a legfontosabb helyiség: a hirdetések földéja. Vagy harminc-negyven ablak, amelyeknél a késő éjjeli órákig adnak fel hirdetést. Szombat este olyan életveszedelmes a tónus, hogy rendőrséget kell hívni és sokan nem is tudják már elhelyezni hirdetésüket. Pedig ez a mulatság nem olcsó öröm. Egy hirdetési oldal ára 2000 dollár, a mi pénzünk szerint tízezer korona.

Ünnepnapokon pedig negyven-ötven hirdetési oldala is van a Heraldnak. Tessék ezekből a számadatokból összeadni, szorozni és kivonni a tulajdonos Mr. Bennet hasznát. Az előcsarnokból az emeletre lehet jutni az editorhoz — nálunk szerkesztő.

Ha valaki az utcán valami érdekes eseményt lát vagy valami fontos dolgot tud meg, felkeresi egy ujság editorát és elmondja neki, hogy tud valamit. Ez kihívást egy riportert, az illető jelentkező elmondja neki titkát, megkapja tiszteletdíját — minimum négy-öt dollárt — s az ujságíró bemegy és megírja a hírt.

Egy hatalmas teremben talán harmincan dolgoznak. Mindenkinek íróasztalára erősített i. ógépe van, minden asztalon külön telefon és az írógépek szakadatlanul kopognak, a telefon szüntelenül csönget. A folyosókról nyílnak a rajzoló szobái vagy hat-hét, azontul az expedíció és könyvtár. Nincs segédkönyv a világon, amely itt ne volna meg. Mindenkiről és mindenről mindent egy pillanat alatt megmondanak. Két hatalmas szekrény, kiváló emberek előre kiszedett életrajzával van tele. Különös nesz hallatszik az egyik teremből. Mintha hatalmas acélpókok futnának hatalmas acélpókhálókon. A távirógépek. Vagy ötven távirógép egy szobában, híreit se állam, se rendőrség nem ellenőrizheti; itt fut össze az egész világ minden érdekessége. Mr. Bennet, a mérhetetlen hatalom ura Párisban él és külön kábelen minden éjjel megtelegrafálja neki a Herald minden egyes sorát. Tudta nélkül egyetlen betű se jelenhetik meg.

Nagy, külön termük van a sportudósítókna, majd külön időjelző szoba, ahol a Herald szakembere ül gépei között; külön termük a színházi referenseknek és gyönyörű külön konyhája a nyomdai személyzetnek. A nyomdában kétszázhetven szedőgép van s kilencszáz az alkalmazottak száma. Különös látványosság a tipográfia, ahol hatalmas fényképezőkkel veszik le a képekről, rajzokról azokat a színes mókákat, melyeken az amerikaiak oly jól tudnak mulatni.

UJDONSÁGOK.

— **Gessmann miniszter Abbáziában.** Gessmann Albert dr., osztrák köznevelési miniszter az osztrák kormány képviselőjében Abbáziába érkezett, hogy a tengeri gyógyászat nemzetközi kongresszusán résztvevőket üdvözölje.

— **Montecuccoli gróf a királynál.** Montecuccoli gróf tengerészeti parancsnok, aki tegnap reggel Budapestre érkezett és akit a király az általános kihallgatások során fogadott, a délelőtti folyamán Wekerle Sándor dr. miniszterelnökkel tanácskozott.

— **Az abruzzói herceg házassága.** Rómából jelentik nekünk, hogy az abruzzói herceg a napokban Amerikába utazik, ahol november havában lesz az esküvője miss Elkinszel. Az esküvő minden nagyobb pompa nélkül megy végbe, Európába utaztában azonban az ifjú pár hajóját több cirkálóból álló diszhajóraj fogja kísérni. Az olasz király, mint ismételtelen megerősítik, a legcsekélyebb kifogást sem tette a házasság ellen, sőt ellenkezőleg, beleegyezését nyomban megadta.

— **Az altisztek és szolgák köszönete a kikötői pótlékért.** A helybeli állami altisztek és szolgák abból az örvendetes eseményből kifolyólag, amely őket a kikötői pótlék kieszközölésével érte, Nákó Sándor gróf kormányzóhoz a következő tartalmu sürgőnyt küldték:

„Kegyelmisségének a legteljesebb és legalázatosabb hálával telt köszönetünket fejezzük ki mindnyájan a részünkre kegyesen kieszközölt kikötőpótlékot.

A fiumei állami altisztek és szolgák bizottsága nevében legalázatosabb szolgája Szénássy h. b. elnök.”

— **A holnapi abbaziai garden-party.** A tengeri gyógyászat nemzetközi kongresszusán, résztvevők tiszteletére holnap, szerdán este rendezendő garden-party előkészületei nagyban folynak a Quarnero-kávészőlő előtt. Az egész területet ezer meg ezer villamos izzólámpával világítják meg és a középső nagy palma fölé egy óriási koronát készítettek villamos lámpákból. A fürdőzenekart Hellmesberger karnagy fogja vezetni s mint már megirtuk, a tengeren kivilágított hajó és számos lampionos csónak fogja az ünnepség fényét emelni. Kezdeté 9 órakor, az utolsó hajó Fiuméba féltizenkettőkor indul vissza.

— **Pályázat.** A városi tanács pályázatot hirdet egy segédorvosi állásra, amely 2500 korona évi fizetéssel, természetbeni lakással és két ötdéves 300 korona póttékkal van összekötve.

— **Ingyenes magyar tanfolyam.** Az Ospedale utcai állami elemi fiúiskolában október 6-án kezdődik meg a magyar nyelvű ingyenes esti tanfolyam. Jelentkezhetni az igazgatóságnál.

Felolvasás. A szociáldemokrata párt csü-törtök este saját helyiségében felolvasást tart Vallás és Haza címmel.

— **A kikötőből.** Szeptember 29-én. Érkezett: „Deák” magyar gőzös Rouenből üresen; „Nagy Lajos” magyar gőzös Antwerpenből üresen; „Trieste” osztrák gőzös Triesztből üresen; „Lydia” német gőzös Antwerpenből üresen.

Indult: „India” osztrák gőzös Santosba 400 tonna fával, 150 tonna vegyes áruval és 870 hordó liszttel; „Andrássy” magyar gőzös Valenciába 630 tonna vegyes áruval.

— **Abbázia vendégei.** A legutóbb kiadott statisztika szerint Abbáziába f. hó 1-étől 23-áig 3194 személy érkezett, ezek közül 909 az utolsó héten szeptember 16-ától 23-áig érkezett. A jelenlévő fűrdővendégek száma szeptember 23-án 2648 volt.

— **Villamos utcai ivlámpák Abbáziában.** Tegnapelőtt készültek el Abbáziában az ujonan felszerelt villamos ivlámpák, amelyek magas vaspóznákon meglehetősen sűrűn vannak egymás mellett felállítva és nappali fényt árasztanak az eddig oly sötét Abbáziára. Kezd végre Abbázia is világfürdő lenni.

Csak még a patkánymizéria ellen kellene valamit tenni. A villamos világításnál mosi meg jobban meg lehet őket esténként figyelni, amint párosával, sokszor négyesével is végzik a Stefánia-szálló előtt sétáikat.

— **A szlavóniai erdőárverések.** Vinokovcából jelentik: A szávabródi vagyonközösség erdeire kiírt árlejtés kedvező eredménnyel végződött. Francia, német és osztrák cégek az árlejtésre kiírt huszonnégy erdőrészből tizenkilencet a kikiáltási áron felül, tizenhárom és fél százalékos ráfizetéssel megvásárolták. Az árlejtésre bocsátott erdőrészekben 12 ezer tölgyfatorzs van két és fél millió korona értékben. A legtöbb erdőrésztletet a francia tölgyfabeviteli társaság vásárolt meg, mely cégnek Zágrábban, Vrbanjen és Normanciban fűrésztelepei vannak. A mostani erdőárverések eredménye meglehetősen fontos a faiparra nézve, mert a közel jövőben a Határvidéki beruházási alap, a Görög-keleti vallás-alap erdeit is árlejtésre bocsátják, hol a kistermelésre váró famennyiség értéke meghaladja a több millió koronát.

— **Szerencsétlenség a Danubius hajógyárban.** A Danubius hajógyárban tegnap délután 3 óra tájban súlyos baleset történt. Celonich Márkus munkás két vashulladékkal telt kocsijá közé került és súlyos sérüléseket szenvedett. A mentők szállították a szerencsétlen embert a kórházba. Állapota súlyos.

— **Uj hajóstársaság.** Az Osztrák-horvát hajóstársaság a napokban megalakult. Működését „Francopani” hajóval október másodikán kezdi meg, amely rendszeres járatokat fog Fiume, Besca és Ponte között végezni. Rövid idő múlva elkészül a társaság „Quarnero” hajója is és megkezdtek egy harmadik gőzös építést is. Az osztrák kormány a vállalatot szubvencióval támogatja. A társaság igazgatósága Ponteban, Veglia szigetén székel, fiumei ügynöke Pakusic János.

— **Szerencsétlenség a kikötőben.** Ma reggel tíz óra felé szerencsétlenség történt a punto francoban. Himity János kikötőmunkás a kirakodásnál volt elfoglalva. Munkája közben két vasúti kocsijá utközöje közé került s súlyos belső és külső sérüléseket szenvedett. A kórházba szállították, ahol az orvosok megállapították, hogy állapota életveszélyes. A rendőrség részéről Loibelsberger tisztviselő jelent meg, de a szerencsétlent kihallgatni nem lehetett.

— **Az abbazia-fiumei esti járatok felfüggesztése.** A magyar-horvát tengeri gőzhajózási részvénytársaság közli velünk, hogy f. évi október elsejével felfüggeszti az abbazia-fiumei féltizenegy órai utolsó járatot.

— **Állami altisztek és szolgák szervezkedése.** Vasárnapon e hó 27-én a helybeli állami altisztek és szolgák bizottsága rendkívüli ülést tartott a törvénytörvényi palota helyiségében, melyhen tárgyalás alá kerültek az állami altisztek és szolgák lapja 3. számában megjelent, és az Országos Bizottság által is Budapestről megküldött tervezetek. Ezek a következők:

1. Tervezet az állami és vármegyei altisztek és szolgák országos nyugdíj pótló intézete.

2. Szabálytervezet az „Állami és Vármegyei Altisztek és szolgák Országos szövetsége” megalapításáról.

Az ülésen nagyszámmal megjelentek a szabálytervezetek minden egyes szakaszát beható tárgyalás alá vették és azokat egészben elfogadva és rendszeresen felvett jegyzőkönyvbe foglalva, felküldötték Budapestre az „Országos Bizottság”-hoz.

Az előadó jelentette ezután, hogy eddig 222. székhelyről 3642 alkalmazottat csatlakozott a mozgalomhoz, több megyei és egyéb székhelyben pedig most folyik a szervezés munkája.

— **Krecsányi Ignác ünneplése.** Krecsányi Ignác a fiumében is jól ismert színház direktor harmincöt éve szinigazgató már és az idén huszonötödik évét töltötte társulatával a budai színházban. Ezt a nevezetes ketős évfordulót a buda-temesvári szintársulat tagjai lelkes és fáradthatatlan igazgatójuk számára emlékeztetéssel akarják tenni azzal, hogy szeptember 30-án este 7 órakor az Aréna színházban nagyszabású ünneplésben fogják részvenni. Az ünnepen részt fog venni a kultuszminiszter, vagy annak képviselője, Budapest főváros képviselője, az Országos sziniegylet küldöttsége Ditrői elnök vezetésével, A Nemzeti színház, Operaház, a Királ- és Magyar-színház és a Vigszínház és ezen színházak igazgatói és személyzetének képviselői. Ugy értesülünk különben, hogy a király ebből az alkalomból a Ferenc-József rend lovagkeresztjével tünteti ki az érdemes jubilánst.

— **Magyar munkások táncmulatsága.** A fiumei magyarajku munkásság október hó 4-én a kórház utcában levő „Monte Verde” vendéglő helyiségeiben, műsorral, világpostával és tekepályaversennyel egybekötött táncmulatságot rendez, mely igen jó sikertűnek ígérkezik. A műkedvelői előadás műsora a következő:

1. Proletárok egyesüljétek. Énekli: A Munkásdalkör. 2. Megnyitó beszéd. Tartja: Jámbor Albert. 3. A nép nevében. Szavalja: Valics András. 4. Zeneszámok. Gitáron és citerán előadják: Jámbor Albert és Freiesleben Ferenc. 5. Kuplák. Előadja: Valics István. 6. Fuzsitus muzsikás. Bohókás magánjelenet. Előadja: Bredár Lajos. 7. Humoros költemények. Előadja: Brónyai Lajos. 8. Szózat a nőkhöz. Szavalja: Róka János. 9. Az öngyilkos. Előadja: Nádpataky Sándor. 10. Ripacs ur. Magánjelenet. Előadja: Brónyai Lajos. 11. Kuplák. Előadja: Frei József. 12. A munka diadala. Irta: Klárik Ferenc. Személyek: Tökés — Róka János, Munkás — Valics István, Némő — Bredár Lajosné.

A mulatság, melyet kedvezőtlen idő esetén is megtartanak, délután 5 órakor kezdődik. A zenét Barca Jenő teljes zenekara szolgáltatja. Belépő díj személyenként 1 korona. Jegyek kaphatók a rendezőségénél, a Munkásokthonban (Via Fiumara 2. sz.), a „Monte Verde” vendéglőben és este a pénztárnál.

— **Magyar munkások pénzállozatai Amerikában.** A tulhajtott szociális szervezetek egy furcsa kinövéséről olvasunk az amerikai lapokban. Az amerikai elnökválasztás hatalmas hullámokat ver minden téren s bár biztos a jó öreg Briandt győzelme, a többi pártok meg erőiködnék, hogy becsülettel tegyék le a zászlót abban a tudatban, hogy jelöltjük érdekében ők is mindent elkövettek. Mint politikai párt, az amerikai szocialisták is állítottak jelöltet Debs elvtárs személyében. A korteskedésnek azonban oly különös módját eszelték ki, hogy ez igazán csak amerikai agyban születethetett meg. A Rockefeller-vasúttól a választás lezajlásáig rengeteg pénzen egy teljes, 25 kocsiából álló vonatot béreltek, ezt teljesen vörösre festették és ezen utaztatva Debs elvtársat az egész Egyesült-Államokon keresztül, minden nagyobb városban négyüléseket rögtönöznek, hol maga a jelölt fejti ki áldást hozó előnyeit. A „vörös vonat” ma már egész Amerikában népszerű és ahogy érkezése jelezve van, a nép tizezrei lelkesedéssel várják és a jelöltet és kíséretét ujongva fogadják.

E vonat bérlése által azonban óriási kötelezettséget vállalt magára a pártvezetőség. Az agitáció pénzerejét teljesen kimerítette és szaklapjaik útján köteletségévé teszi a munkásoknak a vonat céljaira való adakozást. Sajnos, a magyar munkásviszonyok Amerikában igen rosszra fordultak. Vereink ezer számra tengődnek munka nélkül s hogy keresethez juthassanak, a legminimálisabb munkabér mellett kény-

telenek dolgozni. Már most az amerikai magyar lapok a legenergiusabban szolítják fel a magyarokat a vörös vonat céljaira való adakozásra. Kifejtik, hogy a szociális eszméknek ily ügyes módon való terjesztése mindnyájunkat meg fogja váltani abból a helyzetből, amelyben most sanyalódnak. Es feltűzelt magyar testvéreink készséggel adakoznak, amint a magyar lapok kimutatásai mutatják.

— **Hajószerencsétlenség.** Egy londoni távirat jelenti, hogy az Adria hajóstársaság „Szent István” gőzöse Oportoból Glasgow-féle való útjában Ramsan Island mellett zátonyra jutott. A 27 főnyi személyzet biztonságban van.

— **Az új Royal-Orfeum.** Látványosság számba menő díszes színház *Royal-Orfeum*, mely az Erzsébet-körút 31. sz. alatt a főváros szívében Gál Bertalan tekintélyes fővárosi műépítész tervei szerint készült, s mint Budapestnek egyik legfényesebb szórakozó helye e héten, október 1-én kerül felavatásra. A két emeletes hatalmas nézőtér 1200 személy befogadására szolgál és a színpad valóban elsőrangú modern technikai berendezésével már is felkeltette a szakkörök figyelmét. Az utcai homlokzatnak és általában az egész díszes belső berendezésnek már is csodájára járnak az érdeklődők. Az új Orfeum színpadán csakis egészen kiváló internacionális attrakciók jutnak szóhoz, s ezek igazgatását Keleti Herman látja el, azonkívül operett előadások is lesznek, így a megnyitő műsorban *Esternek*, a népszerű zeneszerzőnek „*Vera Violetta*” című operettje kerül színre, mely a kontinens minden városában nagy sikert aratott. A Royal-Orfeum téli kertjében — mely reggel 5 óráig van nyitva — elsőrangú tánc attrakciók szórakoztatják a közönséget. A Helyárak annyira mérsékeltek, hogy a Royal-Orfeum ez idő szerint Budapestnek legolcsóbb szórakozó helye. Helymegrendelés telefon útján eszközölhető 110—22 telefonszám alatt.

— **Olvasóink figyelmébe.** Szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk ismét együttes helyiségeiben Fiumében a *Vicolo dell' Ospedale*-ban levő Wurzer-ház első emeletén van. Telefonszám 229.

x **Fratelli Deisinger** fiumei városi rak-tára (Via Molo 9.) engros áron árusítja kisebb beszerzéseknél is a legkitünőbb kávé és teát.

Távirat ◀▶ Telefon.

Beteg főherceg.

BÉCS, szept. 29. Jenő főherceg hirtelen megbetegedett és ezért nem vehet részt a spanyol király budapesti fogadásán. Helyette Lipót bajor herceg fog a király fogadtatásánál megjelenni.

Minisztertanács.

BUDAPEST, szept. 29. *Wekerle* Sándor miniszterelnök holnap délelőttre a kormány valamennyi tagját minisztertanácsra hívta össze.

Mexikói nagykövetünk Budapestben.

BUDAPEST, szept. 29. Báró Iskra Károly, monarkiónk mexikói nagykövete ma délelőtt Budapestre érkezett és hosszas látogatást tett *Wekerle* miniszterelnöknel.

Elitelt polgármester.

BUDAPEST, szept. 29. A királyi kuria mai ülésében Székely Elek eddigi s.-a.-ujhelyi polgármestert, ki tudvalóvóleg a király születése napján bevonatta a magyar lobogót a városháza épületéről, királysértés miatt tiznap fogházra ítélte.

A szőlősgazdák a „Vinea” ellen.

ARAD, szept. 29. Az aradi szőlősgazdák tegnap látogatott értekezletet tartottak, melyben a „Vinea” borkereskedelmi részvénytársaságnak nyújtandó kedvezmények ellen állást foglaltak. Az értekezlet kéri a kormányt, hogy e helyett a szőlő és a bor szállítási árát redukálja.

Az osztálysorsjáték huzása.

BUDAPEST, szept. 29. Az osztálysorsjáték mai huzásán 200 ezer koronát nyert a 38,236 számú sorsjegy, tizenötezer koronát a 107,364 számú és tízezret a 62,242 számú.

Meggyilkolt postaszolga.

RÓZSAHEGY, szept. 29. Magyar Pál postaszolgát, ki a fonógyár felé vitt kézbesítendő leveleket, az elhagyott uton 2 ember megtámadta és megölte. A gyilkosok magukhoz vették a postás táskáját, amelyben bizonyára sok pénz sejtettek, holott mindössze néhány levél és 70 fillér volt a táskák tartalma. A tetteseket a csendőrség erőlyesen nyomozza.

Küry Klára nagybeteg.

BUDAPEST, szept. 29. Küry Klára, a Népszínház volt hírneves művésznője súlyos betegen fekszik leányfalui birtokán. Az orvosok ma délelőtt konziliumot tartottak a nagybeteg művésznő ágya mellett.

Merénylet az Andrássy-uton.

BUDAPEST, szept. 29. Krézer György, egy borozó tulajdonosa ma volt szeretőjét Henc Mariát az Andrássy-uton revolverrel lelőtte. A leányt súlyos állapotban vitték a kórházba. A merénylet letartóztaták.

Csendőrök és cigányok harca.

DÉVA, szept. 29. A város közelében cigányok és oláhok véres verekedést folytattak egymással, mire 2 előhívott csendőr az oláhok segítségére ment. A cigányok erre nekítámadtak a csendőröknek s mindkettőt késsel súlyosan megsebesítettek. A csendőrök önvédelemből kardot rántottak és a cigányokat lekaszabolták. A vérengzés színhelyén vizsgálóbizottság szállt ki.

Sajtópör Csernova miatt.

BUDAPEST, szept. 29. A budapesti főügyészség sajtópert indított a Turóc-Szenimartonban megjelenő „Narodni Noviny” című lap ellen, mivel benne a csernovai esetből kifolyólag rágalmozások és becstületsértések közzöttek Pereszlenyi Zoltán rózsahegy-i főszolgabíró ellen. A cikk szerzőjéül a lap Obiát András bankhivatalnokot nevezte meg, ki ellen a tárgyalást még e héten megtartják.

Dinamit merénylet.

LIPPA, szept. 29. Zsupán Aurél dugszdag földbirtokos házába tegnap este valaki bűiopózkodott és dinamitot tett Zsupán ágya alá. Midőn a földbirtokos le akart feküdni, a dinamit felrobbant és Zsupánt darabokra tépte. Azt hiszik, hogy a merénylet bosszu műve. A tettesnek semmi nyoma.

A kolera Lüttichben.

LÜTTICH, szept. 29. Ma egy Varsóból ideérkezett francia nő ázsiai koleraiban megbetegedett. A lakosságot óriási rémület szállta meg. A vonatot, melyen a nő ideérkezett, valamint a pályaudvart alaposan desinfiálták.

VELENCE

HOTEL MODERNE MANIN

A Márkustér közvetlen közelében minden kényelemmel berendezett 120 szobával, lifttel, villanyvilágítással és fürdővel mérsékelt áron.

Gambrinus-étterem polgári árakkal

A Kőbányai Polgári Serfözde kiváló minőségű söreinek kimérése.

A Veicencét látogató magyar közönség kedvenc találkozó helye.

Első fiumei magyar úri és női fodrász terem az Adria Palotában.

Külön női teremben hajmosás, fésülés, és mindennemű modern hajmunkák végeztetnek.

Az úri teremben pontos és jó kiszolgálás.

Helyiség változás.

Bátorkodom a n. é. közönséggel tudatni, hogy az eddig a Via Andrássyban fennállt

kávé- és tejszarnokomat

a Piazza Elisabetta és Via Adamich sarkára (az Adria palotával szemközt) helyeztem át.

A n. é. közönség szíves pártfogást kéri tisztelettel
Telefon 534. **Fleischhacker C.**

Vegytisztító és szabóműhelyemet

ház lerombolása miatt áthelyeztem

Via Cappuccini 6.

A n. é. közönség további bizalmát és nagy megrendelését várva tiszteltelle

Löwinger Mór.

Levelező-Lap hívásra készséggel házhoz megyek.

Élő virágcsokrot,

koszorút, virágdiszítést bármely alkalomra izlésesen s olcsón készit Kovács Teréz virágkereskedése Fiume, Corsia Deák 30 (az Ossoinak-ház kapubejárataiban).

Cserepes növényben nagy választék.

Figyelem!

Fiatal fűszerkereskedőknek egy jó forgalmu fűszer- és csemegeüzlet a legforgalmasabb helyen eladó.

Egyben ajánlok a n. é. közönségnek mindennemű fűszert és kivált lisztet rendkívül mérsékelt áron.

Rendulis M.

Fiume, Mercato coperto (Braida).

Napi dijas (cimiró)

állandó foglalkozást nyer. Cim a kiadóhivatalban.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerzappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek stb. stb.

Marse L. Fiume

Via Governo (Corso).

Ujjonnan érkezett szalma- és nemezkalapok a legelső bel- és külföldi gyárakból. Gyermek-különlegességek. Panama-kalapok.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Irodai tisztviselői,

ki a magyar és német nyelven kívül némileg az olaszt is bírja, havi 100—140 korona fixummal és gyorsan növekedő mellékjövedelemmel azonnal felvétetik: Irhsbeli ajánlatok „Jövő” jelíggel a kiadvatalba intézendők.

Globus

Hirlapügynökség.

Ujság-elárusítás rögton a vonatok érkezése után.

Fiume, Vincenzo de Domini utca (az Europa szálló közelében).

Telefon sz. 19.

Telefon sz. 19.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Via del Pozzo 2.

Raktárak Via delle Piile 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat vas- és fémáruban, mindenféle szerszámokban és épületvasalásokban.

Feliratok — Másoló prések. — Sulyzók.

Nagy raktár hidas-, tizedes és konyha-mérlegekben

„KOMET” önműködő ajtózáró készülék.

Forgópisztolyok. — Szobapuskák. — Töltények.

II.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —

Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.

Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.

Hidegvízgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.

Figyelmes kiszolgálás

Mérsékelt árak.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredménnyel jár.

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

V. évfolyam!

V. évfolyam!

Prodam és Társa Fiume

Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villámhárító, telefon és villanyos-csengő berendezések.

Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. — Kitünő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

KUMIN FERENCZ vendéglős.

NEW-YORK

áruház

FIUME, Via Andrassy I. sz.

az általánosan elismert legolcsóbb bevásárlási forrás férfi és női divatcikkek és rövidáruban.

VELENCE - LIDO

PENSION CORNE D'OR

Egyetlen nemzetközi családi penzió a Lidon, csendes fekvésben, gyönyörű kerttel és tágas verandával. Teljesen zanzari mentes.

Kitünő bécsi és magyar konyha

Teljes penzió 7-10 liráért.

Május, június és szeptember hónapban mérsékelt árak valamint szobák ellátás nélkül is.

Villamos vasúti és hajóösszeköttetés.

(A hajó kikötő helyétől mindjárt jobbfelé menni).

Bonbonnière Möve

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló

Estéknként nemzetközi varieté-előadások kizárólag elsőrendű

művészi erők felléptével.

Kitünő szellőztetés.

VELENCZE

BONVECCHIATI

szálló és étterem a Szt. Márktér közelében.

Új épület minden kívánt kényelemmel.

Szobák 2^{1/2}-3 lirától feljebb.

Teljes penzió 9 lira.

Az étteremben kitünő konyha mérsékelt áron étlap szerint.

Tulajdonosok:

Fratelli Scattola.

ABBAZIA

VILLA MELANIE

Szabados penzió

Előkelő magyar otthon közvetlenül a tenger partján saját fürdővel és kitünő konyhával. — Mérsékelt árak. Kívánatra díjtalan prospektus.

FÉRFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD és olcsón tisztít s javít szakszertűen férfi- s női ruhát

RADAKOVICS DÁNIEL FIUME Fiumara, a susáki hid mellett.

KORONA VENDÉGLŐ

Tulajdonos: HOPP VINCE.

Az átutazó közönség különös figyelmébe! Kitünő magyar konyha. Kőbányai világos s barna sör. Tiszta fajborok. Mérsékelt árak.

Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle angol különlegességi gyártmányok.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —

Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.

A város központjában.

Idegenek találkozó helye.

Kitünő konyha.

Minden időben friss halak.